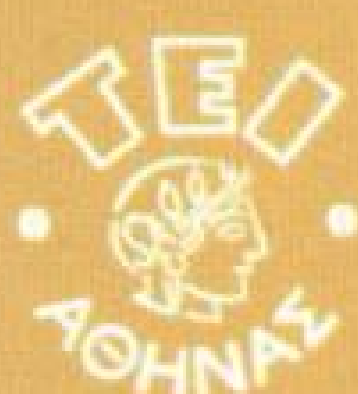

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚά Χρονικά

Ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών
χαρακτηριστικών στα ΤΕΙ
με αξιολόγηση ή κατ' ευθείαν
μετεξέλιξη σε πανεπιστήμια;

Πολιτική
και πολιτισμός

Νευρομάρκετινγκ
και τουριστικές υπηρεσίες

ΤΕΥΧΟΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2009

19

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚά Χρονικά

Ιδιοκτησία	ΤΕΙ Αθήνας
Εκδότης	Δημήτριος Νίνος Πρόεδρος ΤΕΙ Αθήνας
Διευθυντής	Αντώνιος Καμμάς
Συντακτική Επιτροπή	Δημήτριος Νίνος Μιχαήλ Μπρατάκος Ιωάννης Χάλαρης Απόστολος Παπαποστόλου Γεώργιος Γιαννακόπουλος
Επιμέλεια έκδοσης	Ιφιγένεια Αναστασάκου Ελένη Βαβουράκη Δώρα Φραγκούλη Δανάη Κονδύλη
Καλλιτεχνική επιμέλεια έκδοσης	Έφη Παναγιωτίδη, efipanpan@yahoo.gr

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ

Πρόεδρος	Δημήτριος Νίνος
Αντιπρόεδρος	Αντώνιος Καμμάς
Αντιπρόεδρος	Μιχαήλ Μπρατάκος
Αντιπρόεδρος	Ιωάννης Χάλαρης
Διευθύντρια ΣΕΥΠ	Ευαγγελία Πρωτόπαπα
Διευθυντής ΣΤΕΦ	Δημήτριος Βάττης
Διευθυντής ΣΓΤΚΣ	Νικήτας Χιωτίνης
Διευθυντής ΣΔΟ	Γεώργιος Πολυχρονόπουλος
Διευθυντής ΣΤΕΤΡΟΔ	Ιωάννης Τσάκνης
Γενική Γραμματέας	Κωνσταντίνα Μασούρα
Γραμματέας Συμβουλίου	Αφροδίτη Λάσκαρη

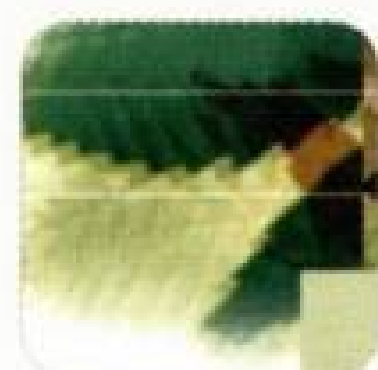
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

Πρόεδρος ΕΕ&Ε	Μιχαήλ Μπρατάκος
Αντιπρόεδρος	Αντιπρόεδρος ΤΕΙ-Α
Αντιπρόεδρος	Ιωάννης Τσάκνης
Μέλη ΕΕ&Ε	Ευαγγελία Πρωτόπαπα Γεώργιος Παναγιάρης Δήμος Τριάντης Γεώργιος Γιαννακόπουλος Πέτρος Πουλμέντης
Γραμματέας ΕΕ&Ε	Ιφιγένεια Αναστασάκου

ΤΕΙ Αθήνας
Αγ. Σπυρίδωνος, 122 10 Αιγάλεω
Τηλ.: 210 538 5100
<http://www.teiath.gr> / e-mail: eee@teiath.gr

**1. ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ**
ΣΕΛ. 4

2. ΘΕΣΜΙΚΑ

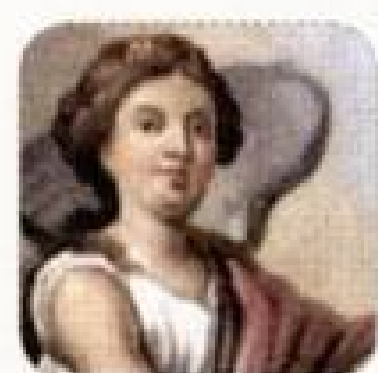
- 1^η Σύνοδος Προέδρων - Αντιπροέδρων ΤΕΙ
ΣΕΛ. 8
- Αποτελέσματα συνεδρίας Προέδρων ΕΛΚΕ
ΣΕΛ. 10
- Απόφαση Συνόδου για κινητοποιήσεις
ΣΕΛ. 10
- Ανοικτή επιστολή του Προέδρου προς την Υπουργό Παιδείας, κ. Άννα Διαμαντοπούλου
ΣΕΛ. 11

3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα με τίτλο "Περιβάλλον και Υγεία, Διαχείριση Περιβαλλοντικών Θεμάτων με Επιπτώσεις στην Υγεία"
ΣΕΛ. 14

4. ΟΜΙΛΙΕΣ
■ Δ. Νίνος
ΣΕΛ. 18
■ Ι. Χάλαρης
ΣΕΛ. 23

5. ΑΡΘΡΑ - ΑΠΟΨΕΙΣ
■ Ν. Χιωτίνης: Πολιτική και Πολιτισμός
ΣΕΛ. 31

■ Π. Λύτρας: Νευρομάρκετινγκ & τουριστικές υπηρεσίες
ΣΕΛ. 38

■ Α. Καμμάς: CASTRATI - Η μεγάλη θυσία στην τέχνη
ΣΕΛ. 42

■ Ε. Γκλίνου: Η σύγχρονη πορεία και εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας σαν μέσο επικοινωνίας
ΣΕΛ. 46

■ Κ. Παπασταμούλης: Ο ρόλος του χρώματος στην αρχαία ελληνική τέχνη και αρχιτεκτονική
ΣΕΛ. 50

6. ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Παγκόσμια ημέρα του παιδιού
ΣΕΛ. 54

7. ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ
Ε. Βαβουράκη: Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα
ΣΕΛ. 58

8. ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΕΙ
Νέα της Διοίκησης
ΣΕΛ. 63
Νέα από τα Τμήματα
ΣΕΛ. 68
Νέα της Επιτροπής Εκπαίδευσης και Ερευνών
ΣΕΛ. 84

9. ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΝΕΑ
ΣΕΛ. 88

10. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΣΕΛ. 98

Τα Τεχνολογικά Χρονικά
εύχονται στους αναγνώστες τους
Χρόνια Πολλά και

Καλά Χριστούγεννα!

Η νέα χρονιά να είναι γεμάτη υγεία, χαρά και δημιουργία.

5

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟΨΕΙΣ

■ **N. Χιωτίνης**

Πολιτική και Πολιτισμός

■ **Π. Λύτρας**

Νευρομάρκετινγκ & τουριστικές υπηρεσίες

■ **A. Καμμάς**

CASTRATI - Η μεγάλη θυσία στην τέχνη

■ **Ε. Γκλίνου**

η σύγχρονη πορεία και εξέλιξη της ελληνικής
γλώσσας σαν μέσο επικοινωνίας

■ **Κ. Παπασταμούλης**

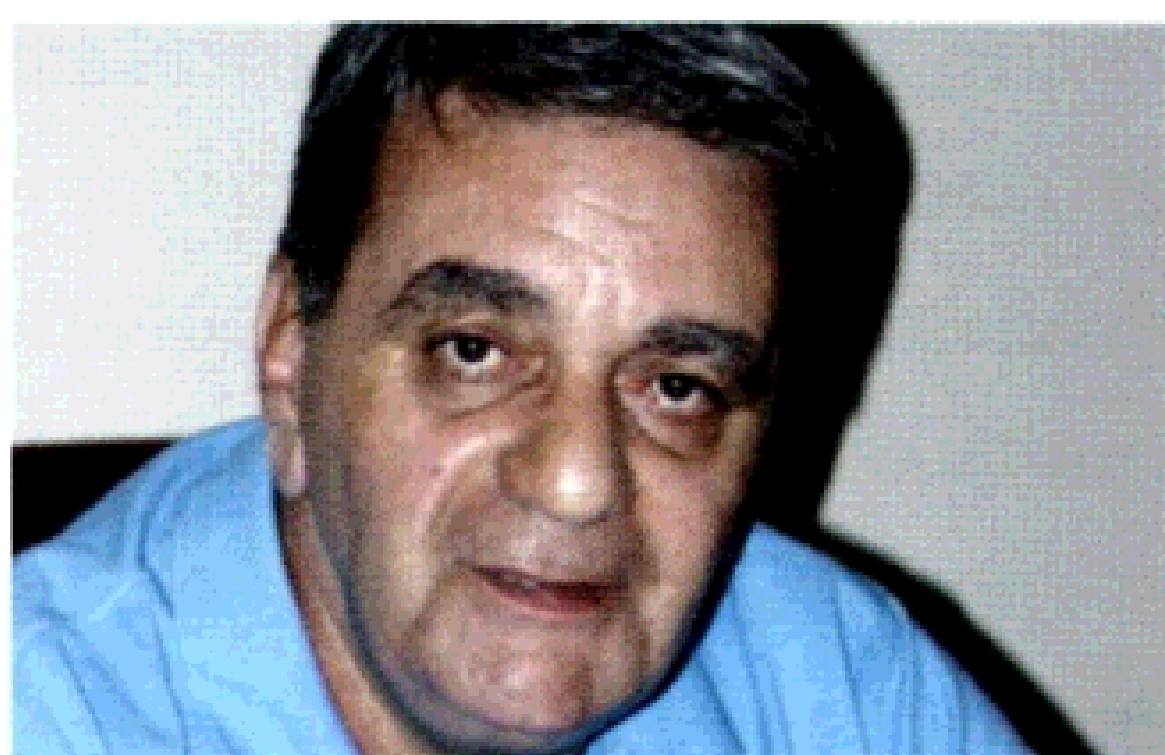
Ο ρόλος του χρώματος
στην αρχαία ελληνική τέχνη και αρχιτεκτονική

CASTRATI

Η μεγάλη θυσία στην τέχνη

Η πρόσφατη κυκλοφορία, από την εταιρεία «Decca» ενός δίσκου της Cecilia Bartoli με τον τίτλο «**SACRIFICIUM**» επανέφερε στη μνήμη όσων ασχολούνται με τη λυρική τέχνη, μία σελίδα της που, δυστυχώς, τείνει να ξεχαστεί πια στις ημέρες μας, παρά το ότι αποτελεί την πιο αδιάψευστη μαρτυρία της υπέρτατης ανθρώπινης θυσίας στην Τέχνη.

Αναφέρομαι στη σελίδα των **castrati**, αυτών

του Α. Καμμά*

των νέων αγοριών με την οξύτατη φωνή που ευνουχιζόντουσαν πριν από την εφηβεία των προκειμένου να διατηρήσουν την ίδια ποιότητα φωνής σε όλη των τη ζωή και να την επαυξήσουν σε όγκο όταν, στην ενήλικη φάση της διεύρυναν τις δυνατότητες των θωρακικών των τοιχωμάτων.

Οι castrati μεσουράνησαν την εποχή της επικυριαρχίας της όπερας baroque και για δύο αιώνες δημιούργησαν μία σχολή φωνητικής ανυπέρβλητη ανά τους αιώνες στην παγκόσμια ιστορία της λυρικής τέχνης.

Η εμφάνιση των castrati χρονολογείται από το 16^ο αιώνα, όταν η καθολική εκκλησία απαγόρευσε στις γυναίκες να τραγουδούν σε εκκλησιαστικές χορωδίες και τις αντικατέστησε από νεαρά, ευνουχισμένα, αγόρια που υφίσταντο αυτόν τον ακρωτηριασμό αποκλειστικά και μόνο για τη διατήρηση της ποιότητας της φωνής των.

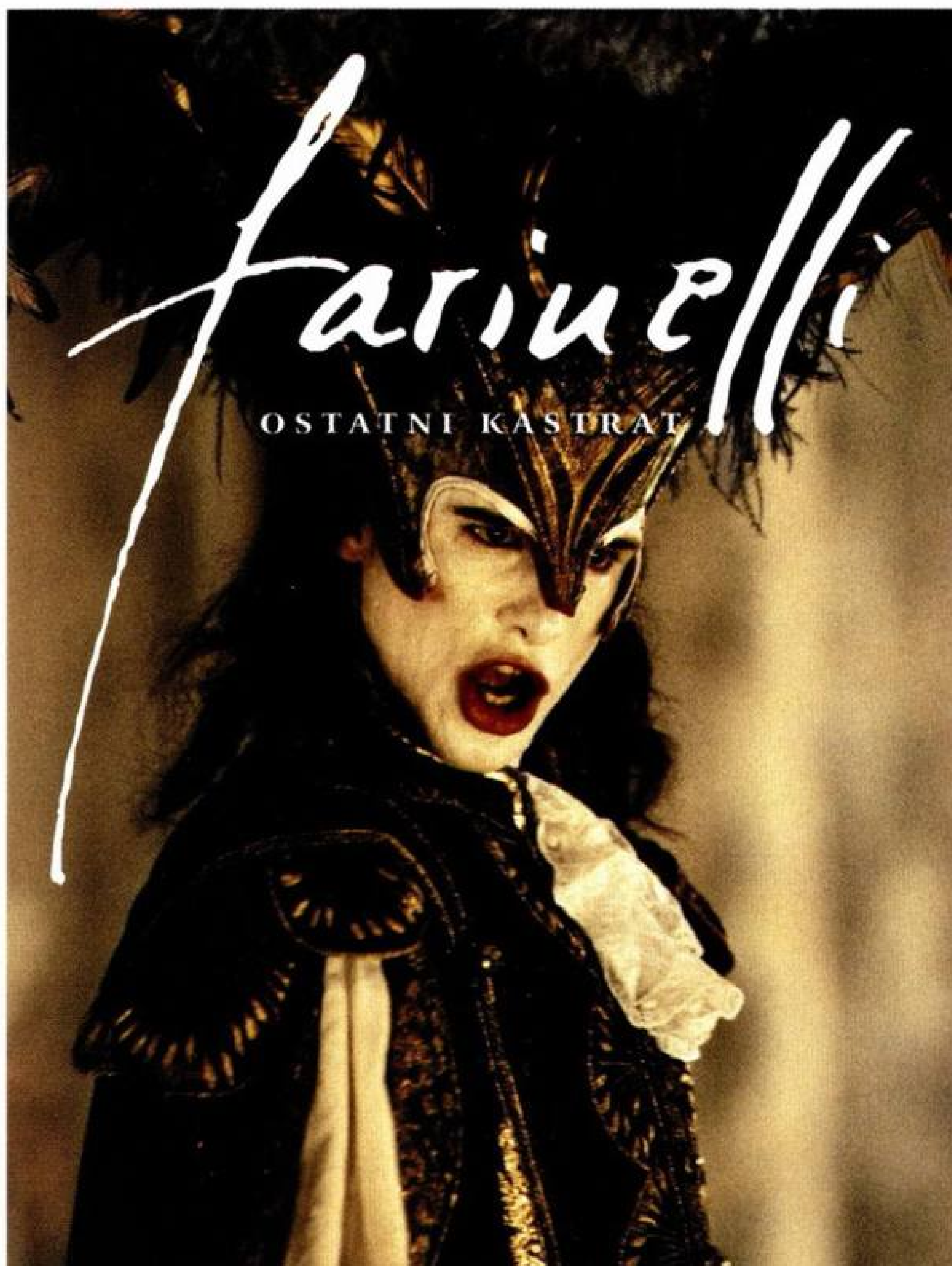
Υπολογίζεται ότι στην Ιταλία, το 17^ο και 18^ο αιώνα τέσσερις έως πέντε χιλιάδες νεαρά αγόρια ευνουχιζόντουσαν κάθε χρόνο για να πληρωθεί η γραφή του Απόστολου των Εθνών ότι «**στις Εκκλησίες οι γυναίκες να σιωπούν, διότι δεν τους επιτρέπεται η ομιλία**» («Προς Κορινθίους» 14:34).

Σταδιακά οι συνθέτες των εκκλησιαστικών ύμνων και, λίγο αργότερα, της baroque όπερας προσάρμοσαν σε μεγάλο βαθμό πολλές από τις συνθέσεις των στις δυνατότητες αυτών «**των τραγουδιστών με ανδρικούς πνεύμονες και γυναικείες φωνητικές χορδές**» (Melicow et Pulrang: «Urologie» 3: 663-670, 1974).

Πατρίδα των castrati ήταν, αναμφίβολα, η Ιταλία και ιδιαίτερα η **Νάπολη** όπου, ήδη από το 16^ο αιώνα, παρατηρείτο μια ζωηρή μουσική κίνηση που συνοδευόταν από μια, συστηματική για τα δεδομένα της εποχής, διδασκαλία της λυρικής τέχνης σε οργανωμένα ιδρύματα, πρόδρομα των -μεταγενέστερων- conservatoires.

Δύο αιώνες αργότερα, στα μέσα του 18^{ου} αιώνα η Νάπολη των 400.000 κατοίκων (δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ευρώπης, μετά το Λονδίνο) διέθετε πενήντα θέατρα όπερας και

*Ο κ. Α. Καμμάς είναι ιατρός, Αντιπρόεδρος του ΤΕΙ-Α

μεγάλο αριθμό σχολών μουσικής και λυρικού τραγουδιού.

Οι Ναπολιτάνοι ρέπουν, από ιδιοσυγκρασίας, στην υπερβολή. Αυτή ακριβώς η υπερβολή, σε συνδυασμό με τα έντονα πάθη των, έδωσε στο Ναπολιτάνικο *baroque* μια έντονη ιδιομορφία που απαιτούσε πολλές φορές υπέρβαση των ακραίων ανθρώπινων φωνητικών δυνατοτήτων, κάτι που μόνο στο επίπεδο των *castrati* ήταν εφικτό.

Σ' αυτό ακριβώς το περιβάλλον έδρασαν πολλοί από τους κλασσικούς μουσικοσυνθέτες και δασκάλους της λυρικής τέχνης όπως οι τρεις γενεές των **Scarlatti** (Alessandro, Domenico και Giuseppe), ο **Nicola Porpora** και άλλοι.

Ο τελευταίος μάλιστα υπήρξε και ο δάσκαλος του μεγαλύτερου *castrato* όλων των εποχών, του Carlo Broschi (1705-1782) που έμεινε στην ιστορία με το όνομα **Farinelli**.

Ο **Carlo Broschi** ή **Farinelli** γεννήθηκε στην Andria, της επαρχίας του Bari, δηλαδή μέσα στην επικράτεια του Βασιλείου της Νάπολης.

Η οικογένειά του ανήκε στην τάξη των ευγενών και ο πατέρας του Salvatore ήταν μέγας λάτρης της μουσικής.

Η υπέροχη παιδική φωνή του οδήγησε τον πατέρα του στην απόφαση του ευνουχισμού του γιου του, όταν ο τελευταίος ήταν εννέα ετών.

Και το έγκλημα οδήγησε στο θαύμα.

Ο μικρός Carlo, κάτω από τις οδηγίες του δασκάλου του Nicola Porpora, διεύρυνε τις φωνητικές του δυνατότητες σε έκταση περισσότερο από τρεις οκτάβες φθάνοντας, μετά την ενηλικίωσή του, από την C3 (131 Hz) στην D6 (1175 Hz), έκταση που ουδέποτε θνητός απέκτησε.

Λέγεται μάλιστα ότι μπορούσε να κρατήσει μία νότα για περισσότερο

από ένα λεπτό, χωρίς να πάρει αναπνοή.

Η πρώτη επίσημη εμφάνιση του Farinelli έγινε το 1720, σε ηλικία 15 ετών, όταν ερμήνευσε στη Νάπολη, προς τιμήν του φιλοξενούμενου σ' αυτήν Αυτοκράτορα της Αυστρίας, την καντάτα του δασκάλου του N. Porpora «**Angelica e Medoro**».

Από εκείνη τη βραδιά η λεωφόρος της δόξας άνοιξε διάπλατα για το νεαρό τραγουδιστή.

Ρώμη, Βιέννη, Βενετία, Μιλάνο, Μπολόνια και Λονδίνο υπήρξαν οι πόλεις που το δόξασαν μέχρι τη μετάκλησή του από τη βασίλισσα της Ισπανίας Elisabeth Farnèse στην αυλή του συζύγου της Philippe V, ο οποίος είχε περιπέσει σε μακροχρόνια κατάσταση μελαγχολίας.

Η φωνή του Farinelli υπήρξε το πιο αποτελεσματικό φάρμακο για την ψυχική διαταραχή του Αυτοκράτορα της Ισπανίας ο οποίος, ενθουσιασμένος από τον Ιταλό

CAFFARELLI

τραγουδιστή, του ζήτησε να μείνει για πάντα στην αυλή του και να τραγουδά μόνο γι' αυτόν.

Ο Farinelli έμεινε 22 χρόνια στην αυλή του Αυτοκράτορα της Ισπανίας από όπου και αποσύρθηκε το 1759 για να ζήσει το υπόλοιπο της ζωής του σε μία βίλα του στη Μπολόνια, μέσα σε μία οικειοθελή απομόνωση και με έντονη συμπτωματολογία μελαγχολίας.

Η ζωή του μεγάλου αυτού τραγουδιστή αποδόθηκε κινηματογραφικά στην ταινία «**FARINELLI**» του Gerard Corbiau, το 1994, με πρωταγωνιστή το Stefano Dionisi.

Αυτό όμως που δεν μπόρεσε να αποδοθεί στην ταινία ήταν η τεράστια φωνή του, παρά το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκαν ένας κόντρα - τενόρος (Derek Lee Ragin), μία σοπράνο κολορατούρα (Ewa Malas - Godlewska) και, φυσικά, άφθονα τεχνικά μέσα.

Οι ανθρώπινες δυνατότητες στάθηκαν ανήμπορες να αποδώσουν το φαινόμενο Farinelli.

Η ιστορία της λυρικής τέχνης αναφέρει, εκτός του Farinelli, ένα μεγάλο αριθμό castrati που διέπρεψαν τον 17^ο και 18^ο κυρίως αιώνα (αλλά, ολιγότερο, και τον 19^ο) στην ερμηνεία ρόλων όπερας γραμμένων, κυρίως, για το είδος της φωνής των.

Σύγχρονος αλλά και μεγάλος αντίπαλος του Farinelli ήταν ο Gaetano Majorano που έμεινε στην ιστορία σαν **Caffarelli**, γιος ενός φτωχού χωρικού, μαθητής και αυτός του Nicola Porpora. Ο Caffarelli ήταν ο αγαπημένος τραγουδιστής του Georg Friedrich Haendel ο οποίος συνέθεσε γι' αυτόν πολλούς ρόλους σε όπερές του, όπως το ρόλο του Faramondo και του Ξέρξη (Serse) στα ομώνυμα λυρικά έργα.

Εκτός όμως αυτών των ρόλων, ο Caffarelli είχε ένα μεγάλο ρεπερτόριο που περιλάμβανε έργα Pergolesi, Porpora, Hasse, Gluck κ.ά.

Η μεγάλη και διεθνής καριέρα του (Ρώμη, Μαδρίτη, Βιέννη, Βερσαλλίες, Λισσαβώνα κ.ά.) του απέδωσε, εκτός από φήμη, και πολλά πλούτη τα οποία του έδωσαν τη δυνατότητα να αγοράσει στην πατρίδα του, το Bitonto, το δουκάτο του Santo - Donato όπου και έκτισε ένα ολόκληρο παλάτι, στην πύλη του οποίου υπήρχε η επιγραφή: «**Amphion Thebas, ego domum**» δηλαδή «ο Αμφίων (έκτισε) τη Θήβα (και) εγώ (έκτισα) την κατοικία (αυτή)».

Ο συμβολισμός της επιγραφής αναφερόταν στη μυθολογική εκδοχή σχετικά με την ανέγερση των πρώτων τειχών της «επτάπτυλης» Θήβας με βράχους που μόνοι τους, στο άκουσμα της μελωδικής λύρας του Αμφίονα, ανέβαιναν και έκτιζαν τα τείχη.

Ανάλογα και ο μεγάλος Caffarelli, μόνο με τη θεϊκή φωνή του, πέτυχε να κτίσει αυτό το ανάκτορο.

Πέθανε το 1783, σε ηλικία 73 ετών, στη Νάπολη.

Είναι πραγματικά ατελείωτος ο αριθμός των castrati που μεσουράνησαν τον 17^ο και 18^ο αιώνα στις μουσικές σκηνές, όπως και τεράστιος ο αριθμός των ρόλων που συνέθεσαν για

MORESCHI

LE DERNIER CASTRAT

λογαριασμό τους οι κλασσικοί συνθέτες του baroque.

Θα ήταν όμως σημαντική παράλειψη να μην αναφερθούμε στους σπουδαιότερους από αυτούς, όπως ο Francesco Bernardi ή **Senesino** που υπήρξε, για πολλά χρόνια ο αγαπημένος εκτελεστής έργων του Haendel, ο Giovanni Carestini ή **Cusanino** που διέπρεψε στην υπηρεσία του Εκλέκτορα της Σαξωνίας, του Αυτοκράτορα της Πρωσίας και, τέλος, στην αυλή του Μεγάλου Πέτρου στην Αγία Πετρούπολη, ο Nicolo Grimaldi ή **Nicolini** που διακρίθηκε στην ερμηνεία έργων του Rinaldo και του Haendel, ο Mariano Nicolini ή **Marianino**, σπουδαίος ερμηνευτής έργων των Vivaldi, Giacomelli και Pergolesi και ο **Gaetano Guadagni** χάριν του οποίου ο Gluck συνέθεσε το ρόλο του Ορφέα στην ομώνυμη όπερά του.

Ο τελευταίος castrato της ιστορίας της λυρικής τέχνης ήταν ο **Alessandro Moreschi** (1858-1922) ο οποίος βρέθηκε στο χώρο αυτό μάλλον εξαιτίας ενός ιατρικού του προβλήματος

(πιθανόν αμφοτερόπλευρης οσχεοκήλης), για το οποίο χειρουργήθηκε σε ηλικία επτά ετών, παρά για λόγους διατήρησης της φωνής του.

Αυτή η εκδοχή εξηγεί πειστικά και την εκτός εποχής παρουσία του στο χώρο των castrati, οι οποίοι είχαν πλέον εκλείψει στα μέσα του 19^{ου} αιώνα.

Ο Alessandro Moreschi είναι ο μόνος castrato του οποίου η φωνή διασώζεται χάρη σε εγγραφές για φωνόγραφο (17 συνολικά) που πραγματοποίησε μεταξύ 1902-1904.

Αν και μεγάλης (φωνητικά) ηλικίας, την εποχή των εγγραφών, η εκτέλεση ιδιαίτερα δύσκολων έργων, όπως του «**Ave Maria**» του Gounod και του Bach και της «**Pregiera**» του Francesco Paolo Tosti, δικαιολογούν απόλυτα την προσωινυμία «**Άγγελος της Ρώμης**» (Angelo di Roma) που του είχε δοθεί όταν ήταν σολίστ στην Καπέλλα Σιξτίνα.

Με το θάνατο του Moreschi, το 1922 τελείωσε οριστικά και αμετάκλητα η τραγική γενιά των castrati που, όμως, τόσα προσέφερε στη λυρική τέχνη.

Οι castrati δεν υπήρξαν φυσικό φαινόμενο αλλά προϊόν παρέμβασης του ανθρώπου στη φύση.

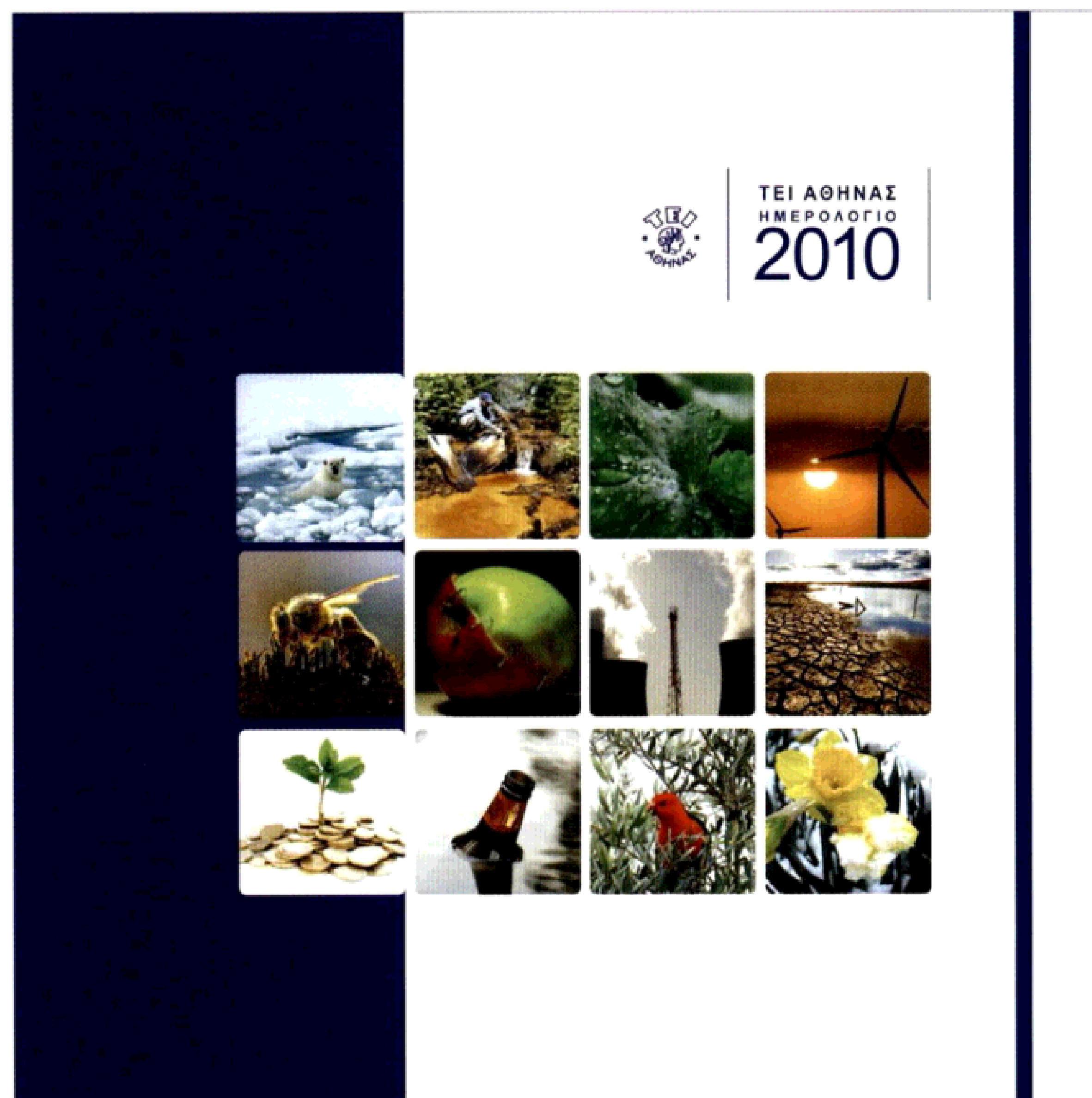
Ο ευνουχισμός ήταν, είναι και θα είναι μία πράξη ηθικά απαράδεκτη σε οποιαδήποτε εποχή και για οποιονδήποτε λόγο γινόταν, εκτός συγκεκριμένων ιατρικών ενδείξεων που έχουν σχέση με τη διάσωση της ανθρώπινης ζωής.

Οι castrati όμως υπήρξαν μία πραγματικότητα καταγεγραμμένη στην ιστορία που, μέσα από την υπέρτατη θυσία των, προσέφεραν στην ανθρωπότητα την ουράνια μουσική πανδαισία της «**Φωνής των Αγγέλων**» όπως, προσφυώς, αποκληθήκανε. ☑

*Οι φοιτητές
μας τα φάλανε...
τα κάλαντα!*

Στις 16 Δεκεμβρίου η **χορωδία**
του ΤΕΙ Αθήνας, υπό την
καθοδήγηση της μουσικού
κ. **Μαστροσάββα**, ευχήθηκε
στον Πρόεδρο και τους
Αντιπροέδρους του Ιδρύματος
και **τραγούδησε παραδοσιακά
κάλαντα** από διάφορες
περιοχές της χώρας μας.
Η ατμόσφαιρα ήταν ιδιαίτερα
συγκινητική και σηματοδότησε
με τον πλέον ευχάριστο τρόπο
την έναρξη των
επερχόμενων εορτών.

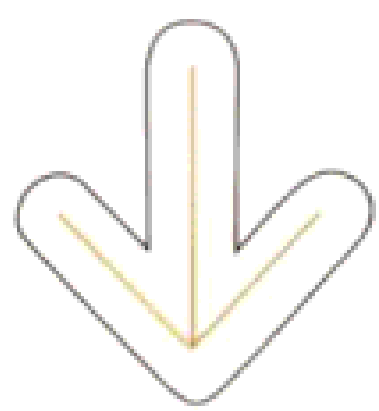
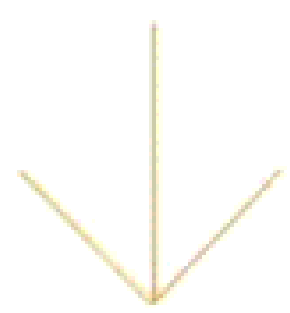

Η αυξανόμενη ανησυχία και οι προβληματισμοί μας για το μέλλον του πλανήτη αποτυπώθηκαν με τα πιο ζωντανά χρώματα στο ημερολόγιο του 2010. Πρόκειται για μια ιδιαίτερα προσεγμένη έκδοση που διανεμήθηκε με την ελπίδα να γίνει ένας πολύτιμος σύντροφος στη νέα χρονιά που όλοι περιμένουμε να είναι λιγότερο γκρίζα και περισσότερο ελπιδοφόρα.

Καλή Χρονιά!

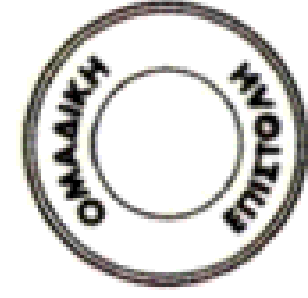
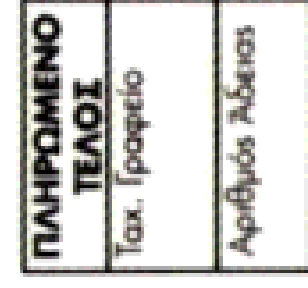

Δημοσίευση άρθρων

Γίνονται δεκτά άρθρα που πραγματεύονται **επίκαιρα ζητήματα στο χώρο της εκπαίδευσης ή και θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος**. Τα κείμενα πρέπει να αποστέλλονται με e-mail, σε μορφή Word, ενώ οι φωτογραφίες που τα συνοδεύουν πρέπει να είναι σε ηλεκτρονική μορφή σε υψηλή ανάλυση. Η βιβλιογραφία, αν υπάρχει, παρατίθεται μόνο με τη μορφή υποσημειώσεων. Τα άρθρα, τα οποία μπορεί να είναι πρωτότυπα ή αναδημοσιεύσεις, δεν επιτρέπεται κατά κανόνα να υπερβαίνουν τις 2.000 λέξεις.

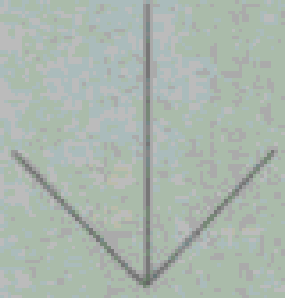
Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από την Συντακτική Επιτροπή. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με την κα Ι. Αναστασάκου, τηλ.: 210 5385174, Fax: 210 5385852, e-mail: eee@teiath.gr

Αν. Σπυριδωνος, 122 10 Αιγάλεω
Τηλ.: 210 538 5100, fax: 210 591 1590
e-mail: info@teiath.gr, webmaster@teiath.gr

ISSN 1791-7247

www.teiath.gr